

Instytut Pamięci Narodowej - Szczecin

<https://szczecin.ipn.gov.pl/pl9/aktualnosci/242017,Noc-Muzeow-z-Instytutem-Pamieci-Narodowej-w-Szczecinie-Szczecin-16-maja-od-godz-.html>
15.05.2026, 16:55

Noc Muzeów z Instytutem Pamięci Narodowej w Szczecinie - Szczecin, 16 maja, od godz. 18 do 23:30, w Przystanku Historia przy pl. Brama Portowa 1 (biurowiec „Posejdon”)

Dla jednych będzie to powrót do przeszłości, młodszy odkryją być może sprzęty i technologie, o których istnieniu nigdy wcześniej nie słyszeli. Powstawanie wydawnictw tzw. drugiego i trzeciego obiegu w praktyce pokaże szczeciński Oddział Instytutu Pamięci Narodowej podczas tegorocznej Nocy Muzeów, na którą zapraszamy w tę sobotę, 16 maja do Przystanku Historia w Szczecinie.

13.05.2026

Tematem tegorocznej Nocy Muzeów będą wydawnictwa drugiego i trzeciego obiegu, czyli prasa i wydawnictwa opozycyjne z lat. 70 i 80., takie jak książki, czasopisma, plakaty czy ulotki, oraz pozostające poza jakimkolwiek nurtem i dlatego nazywane „trzecim obiegiem” fanzyny, czyli niezależna poligrafia produkowana i dystrybuowana przez młodzieżowe subkultury np. punków czy tzw. pomarańczową alternatywę.

To wszystko będzie można poznać w praktyce. Każdy, kto przyjdzie na Noc Muzeów do Przystanku Historia będzie mógł zatem poznać własnoręcznie, jak działa sitodruk, napisać na prawdziwej maszynie do pisania (to tzw. samizdat - aby uniknąć aresztowania za nielegalne kopiowanie na maszynie poligraficznej przepisano opozycyjne wydawnictwa na maszynach do pisania. Można też będzie zrobić fanzina, a raczej typowy kolaż, jakich było wiele w tych wydawnictwach.

Można będzie także obejrzeć sprzęt, w tym maszyny poligraficzne, takie jak prezentowany na zdjęciu powielacz bębnowy A.B. Dick 8400. Był używany głównie w drukarniach, także opozycyjnych, do szybkiego powielania dokumentów metodą offsetową. Papier przechodził przez obracający się bęben drukujący pokryty farbą i matrycą, dzięki czemu można było drukować setki lub tysiące kopii. Będą także urządzenia do nagrywania i odtworzenia dźwięku rodem z PRL jak np. magnetofon Unitra i oczywiście maszyny do pisania.

Tej ekspozycji i warsztatom towarzyszyć będzie wystawa na planaszach „Papierowa rewolucja”, która opowiada o podziemnej prasie i wydawnictwach opozycyjnych w czasach PRL. Pokazuje, jak w latach 70. i 80. drukowano i kolportowano nielegalne gazety, ulotki i książki poza cenzurą komunistycznych władz.

Zaprezentujemy także materiały poligraficzne, m.in. matryce do druku, koperty ze stemplami, znaczki pocztowe, prasa codzienna czy ulotki.

Każdy będzie mógł też zagrać w najnowszą grę planszową wydaną przez Instytut Pamięci Narodowej pt. „Konspiracja” inspirowana działalnością opozycji antykomunistycznej w PRL w latach 80. Gracze wcielają się w opozycjonistów organizujących tajne akcje przeciwko władzy komunistycznej, ale część osób potajemnie współpracuje z SB jako tajni współpracownicy.

Do zobaczenia

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)